

KOPSAVILKUMS

AS "AUGSTSPRIEGUMA TĪKLS" ELEKTROENERĢIJAS PĀRVADES SISTĒMAS PAKALPOJUMU TARIFU PROJEKTS

Ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk arī – SPRK) padomes 2023.gada 22.maija lēmumu Nr.64 "Par akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem" (turpmāk arī – SPRK lēmums Nr.64) apstiprināti elektroenerģijas pārvades pakalpojumu tarifi (turpmāk arī – **pārvades tarifs**), kā arī noteikts regulatīvais periods no 2023.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim. Vienlaikus ar SPRK lēmumu Nr.64 sniegta atļauja regulatīvā perioda ietvaros tarifa samazināšanai izmantot pārslodzes maksas ieņēmumus (turpmāk arī – PMI) 62 070.1 tūkst.EUR apmērā.

Ievērojot iepriekš minēto, akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" (turpmāk arī – **AST vai Sabiedrība**) ir izstrādājusi un ar 2025.gada 25.jūlija vēstuli iesniegusi apstiprināšanai SPRK elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektu (turpmāk arī – Tarifu projekts) nākošajam regulatīvajam periodam.

Tarifu projekts sagatavots saskaņā ar "Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku" (turpmāk arī – Metodika), kas apstiprināta ar SPRK padomes 2022.gada 29.augusta lēmumu Nr.1/18, kā arī "Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodiku" (turpmāk arī – Kapitāla izmaksu metodika), kas apstiprināta ar SPRK padomes 2022.gada 29.augusta lēmumu Nr.1/12.

Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektā iekļauti tikai ar pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanu saistītie aktīvi un darbības.

Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektā **iekļautas tikai tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas efektīvai **kvalitatīva un droša** elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanai.**

Saskaņā ar Metodikas 16.punktu, AS "Augstsprieguma tīkls" ir lūdzis SPRK atļaut arī nākamajā regulatīvajā periodā turpināt izmantot pārslodzes maksas

ieņēmumus elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu segšanai 52 301.8 tūkst.EUR apmērā. Pārslodzes maksas ieņēmumi veidojas no elektroenerģijas cenas starpības biržā starp elektroenerģijas tirdzniecības apgabaliem. To izmantošanu nosaka ES regula Nr.714/2009: (1) jaudas pārslodzes novēršana, (2) jaunu starpsavienojumu izbūve, (3) tarifa samazināšana (ja nav iespējams izmantot pirmajos divos). Par pārslodzes maksas izmantošanu konkrētiem mērķiem lemj SPRK.

Saskaņā ar Metodikas 3.punktu, Tarifu projekts izstrādāts regulatīvajam periodam trīs gadi no **2026.gada 1.janvāra līdz 2028.gada 31.decembrim**. Šāds regulatīvais periods noteikts, ievērojot Eiropas parlamenta un padomes direktīvas (ES) 2019/944 (precizētā redakcija) 66. panta 6. punkta nosacījumus, ar kuru noteikts, ka Igaunija, Latvija un Lietuva var atļaut saviem pārvades sistēmu operatoriem (turpmāk arī – PSO) turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt enerģijas uzkrātuves (turpmāk arī – BESS) ne ilgāk kā trīs gadus pēc tam, kad Igaunija, Latvija un Lietuva ir pievienojušās kontinentālās Eiropas sinhronajai zonai.

Kā būtiskākie makroekonomiskie faktori, kas ietekmē ar elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, minami:

- **Energoresursu cena** – elektroenerģijas ražošanas pieaugums no atjaunīgajiem energoresursiem un dabasgāzes cenu kritums ir veicinājis elektroenerģijas cenu samazināšanos, kā rezultātā Tarifu projektā prognozēts elektroenerģijas cenas samazinājums 46% apmērā, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu. Elektroenerģijas cena tarifu projektā prognozēta pamatojoties uz *SKM Market predictor* prognozēm.
- **Makroekonomiskie rādītāji** – izstrādātajā tarifu projektā iekļautas inflācijas un bruto darba samaksas izmaiņu prognozes atbilstoši Latvijas Bankas 2025.gada 20.jūnija makroekonomiskajām prognozēm. 2026.gadā plānots izmaksu pieaugums atbilstoši prognozējamai inflācijai 2.1%, 2027.gadā plānots izmaksu pieaugums atbilstoši prognozējamai inflācijai 2.8%, savukārt 2028.gadā – 2.5% apmērā.

DARBĪBAS VIDE

AST kā elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora stratēģiskie mērķi arī nākošajā regulatīvajā periodā saistīti ar virkni izaicinājumu un **jaunām funkcijām elektroenerģijas pārvades sistēmas režīmu plānošanā un vadībā, ekspluatācijā un attīstībā**, gan integrējoties Eiropas iekšējā elektroenerģijas pārvades tīklā, gan attīstoties elektroenerģijas ražošanai no atjaunīgajiem energoresursiem, kā arī, pēc Krievijas pilna mēroga kara uzsākšanas Ukrainā, būtiskām **aktivitātēm AST kibernetiskās drošības un fiziskās drošības stiprināšanai**.

2025.gada februārī AST veiksmīgi realizēja paātrināto Sinhronizāciju ar kontinentālo Eiropu. Tomēr jāņem vērā, ka sinhronizācijas process nebeidzās brīdī, kad Baltijas valstu energosistēma tehniski tika atvienota no Krievijas vienotās IPS/UPS energosistēmas un sinhronizēta ar kontinentālās Eiropas energosistēmu. Pēc tehniskā procesa, AST jāveic virkni pilnīgi jaunu funkciju energosistēmas balansēšanā, informācijas sistēmu attīstībā jauno energosistēmas vadības palīgpakalpojumu izpildei, kā arī jāveic atbilstības nodrošināšana regulācijas prasībām un elektroenerģijas tirgus uzraudzība.

Ievērojot AST efektīvas un netraucētas darbības izšķirošo lomu Latvijas un plašāka reģiona drošības nodrošināšanā kopsakarā ar Krievijas uzsākto karu Ukrainā un fundamentālajām kopējās starptautiskās ģeopolitiskās situācijas izmaiņām, AST ir uzsākusi virkni pasākumu kibernetiskās un fiziskās drošības stiprināšanai.

Strauji augošā interese par atjaunīgo energoresursu (AER) ražošanas jaudu ieviešanu rada nepieciešamību AST pastiprināti nodrošināt jaunu pieslēgumu izbūvi un veidot papildu starpsavienojumus saražotās elektroenerģijas pārvadei. Savukārt pāreja uz klimatneitrālu energosistēmu, būtiski samazinot CO₂ emisijas, visā Baltijas jūras reģionā veicina AER īpatsvara strauju pieaugumu, ko pierāda arī saņemtie pieteikumi no AER elektrostaciju attīstītājiem.

PĀRVADES PAKALPOJUMU TARIFU PROJEKTS

Neraugoties uz iepriekš minētajiem izaicinājumiem un papildus funkcijām, izstrādātajā **tarifu projektā ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas samazinātas par 0.7%** no 109 516.4 tūkst.EUR uz 108 735.8 tūkst.EUR.

AST regulatīvā rēķina atlikums par 2023.gada 1.jūliju - 2025.gada 31.decembri aprēķināts 16 442.1 tūkst.EUR apmērā. Atbilstoši Metodikas 35.punktam aprēķinātais regulatīvais rēķins tiek iekļauts nākamajā regulatīvajā periodā. Lai nodrošinātu pārvades tarifu stabilitāti, ievērojot, ka spēkā esošajā tarifā tarifa samazināšanai novirzīti PMI 15 000.0 tūkst.EUR gadā, AST ir ierosinājis SPRK regulatīvā perioda ietvaros līdz 2028.gada 31.decembrim turpināt atļaut izmantot uzkrātos pārslodzes maksas ieņēmumus pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu segšanai kopumā līdz 52 301.8 tūkst.EUR apmērā (skat.tabulu Nr.1). Ievērojot aprēķināto regulatīvā rēķina atlikumu, šāds PMI apjoms ļautu izmaksas pārvades tarifā samazināt par 12 000.0 tūkst.EUR gadā, kas ir par 3 000.0 tūkst.EUR mazāk nekā spēkā esošajā tarifā, tomēr spētu nodrošināt tarifa stabilitāti.

Tarifu projekta izmaksas, tūkst.EUR

	Spēkā esošais tarifs	Tarifu projekts	Tarifu projekts/ spēkā esošais tarifs	
Kapitāla izmaksas kopā, tai skaitā:	34 266.3	42 232.2	7 965.9	23%
Kapitāla atdeve	11 769.2	24 124.1	12 354.9	105%
Nolietojums	22 497.1	18 108.1	-4 389.0	-20%
Nodokļi kopā	104.9	115.6	10.7	10%
Ekspluatācijas izmaksas kopā, tai skaitā	75 145.1	67 744.1	-7 401.0	-10%
Personāla un sociālās izmaksas	23 691.8	30 783.3	7 091.6	30%
Pārvades aktīvu uzturēšanas izmaksas	1 556.8	3 590.7	2 033.9	131%
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	10 835.0	12 401.2	1 566.3	14%
Ieņēmumu un izdevumu saldo par kompensācijām par tranzīta plūsmām	-5 607.0	-952.0	4 655.0	-83%
Uz Latvijas lietotāju elektroapgādes vajadzībām attiecinātās elektroenerģijas pārvades sistēmas zudumu un tehnoloģiskā procesa (regulēšanas un avārijas rezervju jaudas) nodrošināšanas izmaksas	33 454.6	20 016.9	-13 437.7	-40%
Izmaksu efektivitāte	-	-1 356.2	1 356.2	100%
Izmaksas kopā	109 516.4	108 735.8	-780.6	-1%
Ieņēmumu korekcija, tai skaitā:	-15 000.0	-12 000.0	3 000.0	-20%
Regulatīvais rēķins	9 828.0	5 433.9	-4 394.1	-45%
PMI tarifa samazināšanai	-24 828.0	-17 433.9	7 394.1	-30%
Izmaksas kopā pēc ieņēmumu korekcijas	94 516.4	96 735.8	2 219.4	2%

KAPITĀLA IZMAKSAS

Tarifu projektā kapitāla atdeve aprēķināta, ņemot vērā kapitāla atdeves likmi 5.82% apjomā, kas noteikta ar SPRK padomes 2025.gada 3.jūlija lēmumu Nr.50 "Par kapitāla atdeves likmi elektroenerģijas pārvades sistēmas un elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai". Ievērojot kapitāla atdeves likmes pieaugumu no 2.72% uz 5.82%, Tarifu

projektā kapitāla izmaksas pieaug par 7 965.9 tūkst.EUR vai 23%.

Saskaņā ar Kapitāla izmaksu metodikas 10.punktu, tarifu aprēķinā iekļauta regulēto aktīvu bāze (turpmāk arī – RAB) vērtība atbilstoši AST īpašumā esošo pārvades aktīvu pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu vērtībai 2024.gada 31.decembrī 663 283.3 tūkst.EUR apjomā, no aprēķina izslēdzot pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu vērtības daļu, kas finansēta no ES līdzfinansējuma 159 985.7 tūkst.EUR apmērā, pārslodzes maksas ieņēmumiem 52 218.6 tūkst.EUR un lietotāju pieslēguma maksas 36 574.2 tūkst.EUR apmērā. No RAB vērtības izslēgti aktīvi 0.9 tūkst.EUR apmērā, kas nav tieši attiecināmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanu.

AST aktīvi piesaista ES līdzfinansējumu Eiropas 10 gadu attīstības plānā iekļauto stratēģiski svarīgo projektu īstenošanai. Papildus minēto projektu finansēšanai tiek novirzīti arī uzkrātie pārslodzes maksas ieņēmumi.

Minēto aktivitāšu rezultātā tarifu projektā iekļaujamās izmaksas samazinātas par 20 999.9 tūkst.EUR.

EKSPLUATĀCIJAS IZMAKSAS

Kopējās tarifu projektā iekļautās ekspluatācijas izmaksas **samazinās par 7 401.0 vai 10%**, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu.

Uz Latvijas lietotāju elektroapgādes vajadzībām attiecinātās elektroenerģijas pārvades sistēmas zudumu un tehnoloģiskā procesa (regulēšanas un avārijas rezervju jaudas) nodrošināšanas izmaksas

Neraugoties uz Latvijas lietotāju elektroapgādes vajadzībām attiecināto pārvades zudumu, tehnoloģiskā patēriņa apjoma pieaugumu par 55 GWh vai 31%, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu, **pārvades zudumu, tehnoloģiskā patēriņa izmaksas tarifu projektā prognozētas par 7 612.2 tūkst.EUR vai 30% mazākas**, kas saistīts ar prognozēto elektroenerģijas iegādes vidējās cenas samazinājumu par 46%.

Uz Latvijas lietotāju elektroapgādes vajadzībām attiecināto pārvades zudumu, tehnoloģiskā patēriņa apjoma pieaugums saistīts ar sinhronizācijas ar kontinentālo Eiropu ietvaros uzstādītajiem sinhronajiem kompensatoriem un BESS. Neraugoties uz zuduma apjoma pieaugumu, atbilstoši AST aplēsei minēto iekārtu uzstādīšanas rezultātā sagaidāms būtisks balansēšanas jaudas rezervju izmaksu samazinājums (aplēstā ietekme -20 mEUR gadā), kā arī inerces nodrošināšanas izmaksu samazinājums (aplēstā ietekme -4 mEUR

gadā).

Maksa par avārijas un regulēšanas jaudas rezervju uzturēšanu sistēmas drošumam

Tāpat pozitīvu ietekmi uz pārvades tarifu atstāja arī izmaiņas Tīkla kodeksā, saskaņā ar kuru no 2025.gada 1.jūlija balansēšanas jaudas rezervju izmaksas tiek iekļautas balansēšanas pakalpojuma norēķinos, kā rezultātā tarifu projektā izmaksas par avārijas un regulēšanas jaudas rezervju uzturēšanu sistēmas drošumam samazinātas par 5 825.5 tūkst.EUR vai 76%, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu.

Ieņēmumu un izdevumu saldo par kompensācijām par tranzīta plūsmām

Ievērojot elektroenerģijas cenas samazinājumu, tarifu periodā tiek plānots tranzīta plūsmu radīto izmaksu samazinājums 4 655.0 tūkst.EUR vai 83% apmērā.

Pārvades aktīvu uzturēšanas izmaksas

Tarifu projektā pārvades aktīvu uzturēšanas izmaksas plānotas 3 590.7 tūkst.EUR apmērā, kas par 2 033.9 tūkst.EUR vai 131% pārsniedz spēkā esošajā tarifā plānotās. Šāds izmaksu pieaugums saistīts ar sinhronizācijas ar kontinentālo Eiropu nodrošināšanai nepieciešamo iekārtu - sinhrono kompensatoru un BESS - uzturēšanas un apkopes izmaksām. Izvērtējot plānotās kopējās izmaksas bez sinhrono kompesatoru un BESS apkopes izmaksām, secināms, ka tās kopumā atbilst spēkā esošajam tarifam (nebūtisks pieaugums 4.8 tūkst.EUR vai 0.3%).

Personāla un sociālās izmaksas

Personāla izmaksu pieaugums salīdzinājumā ar spēkā esošo tarifu galvenokārt ir saistīts ar papildu aktivitātēm un funkcijām. Funkciju paplašināšanās ir saistīta ar sinhronizācijas projekta īstenošanu ar kontinentālo Eiropu, kas realizēta gadu ātrāk, nodrošinot elektroenerģijas pārvades nepārtrauktību un drošumu, īpaši ņemot vērā pieaugošos ģeopolitiskos riskus. Līdz ar elektroenerģijas sistēmas attīstību un ģeopolitisko drošības risku dēļ, AST (tāpat kā Igaunijas un

Lietuvas pārvades sistēmas operatori līdz ar sinhronizācijas projekta noslēgšanos) pilda jaunas funkcijas - balansēšanas tirgus attīstība, kiberdrošības stiprināšana, pieslēguma izbūves projektu vadība (skat. nodaļu "Darbības vide"). Neraugoties uz ilgtermiņā efektīvi vērstu personāla politikas pārvaldību, kas ļāvis iepriekšējos gados ietaupīt resursus novirzīt tarifa stabilitātei, augstāk minēto stratēģisko mērķu un funkciju realizēšana nav iespējama bez kvalitatīva papildu resursa piesaistīšanas.

Ievērojot saistošos Darba koplīguma nosacījumus un tirgus mediānas rādītājus, stratēģisko mērķu realizācijai nepieciešamos papildu resursus. Personāla izmaksas tarifu projektā plānotas par 30% lielākas nekā spēkā esošajā tarifā, taču **saglabājot kopējo AST darbības izmaksu bāzi nemainīgu** (pat spējot samazināt par 0,7%).

Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas

Ievērojot inflācijas pieaugumu, kā arī nepieciešamību integrēties Eiropas iekšējā elektroenerģijas tirgū, stiprināt fizisko un kiberdrošību, pārējās saimnieciskās darbības izmaksas tarifu projektā tiek prognozētas par 1 566.3 tūkst.EUR vai 14% lielākas nekā spēkā esošajā tarifā.

IZMAKSU ATTIECINĀŠANAS MODELIS

Jaudas uzturēšanas pakalpojuma plānoto ieņēmumu aprēķināšanai katrai no pārvades sistēmas lietotāju grupām tiek noteikti izmaksu virzītāji atbilstoši pakalpojuma sniegšanai izmantojamo pārvades sistēmas aktīvu īpatsvaram kopējā pārvades sistēmas aktīvu bāzē. Minētais **princips tiek piemērots visiem pārvades sistēmas lietotājiem**, tai skaitā jaudas maksai elektroenerģijas Ražotājiem.

Izmaksu attiecināšana elektroenerģijas pārvades pakalpojumam plānoto ieņēmumu aprēķināšanai katrai no pārvades sistēmas lietotāju grupām tiek aprēķināti, ievērojot uz katru no lietotāju grupām attiecināmo pārvades zudumu, tehnoloģiskā patēriņa apjomu. Ievērojot to, ka jaudas rezerve (avārijas un regulēšanas) nepieciešama kopējai sistēmas drošuma nodrošināšanai, **maksa par jaudas rezervi sistēmas drošumam tiek vienlīdzīgi attiecināta uz visām lietotāju grupām.**

ELEKTROENERĢIJAS PĀRVADES TARIFU PIEMĒROŠANA

Elektroenerģijas uzkrātuves operatoriem (turpmāk arī – BESS) maksa par jaudas uzturēšanu noteikta atbilstoši jaudas maksai elektroenerģijas Ražotājiem. Maksa par patērēto elektroenerģiju BESS un elektroenerģijas ražotājiem tiek piemērota atbilstoši diferencētajiem elektroenerģijas pārvades tarifiem lietotājiem. Hibrīda pieslēguma gadījumā, kur pie viena pieslēguma pie pārvades sistēmas pievienots Ražotājs (vai BESS) un lietotājs, par deklarēto lietotāja jaudu tiek piemērota lietotāja maksa par jaudas uzturēšanu, savukārt par ražošanas jaudas apjomu, kas pārsniedz deklarēto lietotāja jaudu, tiek piemērota Ražotājam noteiktā maksa par jaudas uzturēšanu.

Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu diferencēto tarifu projekts lietotāju grupām atkarībā no to elektroietaišu pieslēguma vietas pārvades sistēmai

Sabiedriskā pakalpojuma veids	Spēkā esošais tarifs (bez PVN)*	Piedāvātais tarifs (bez PVN)	Tarifa palielinājums/samazinājums (%).
1. Pārvades tarifi lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 330 kV kopnes:			
- Elektroenerģijas pārvades tarifs (EUR/kWh)	-	0.00150	-
- maksa par pārvades jaudas uzturēšanu (EUR/kW/gadā)	-	6.404	-
2. Pārvades tarifi lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 110 kV līnijas:			
- Elektroenerģijas pārvades tarifs (EUR/kWh)	0.00303	0.00165	-46%
- maksa par pārvades jaudas uzturēšanu (EUR/kW/gadā)	9.698	11.112	15%
3. Pārvades tarifi lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 110 kV kopnes:			
- elektroenerģijas pārvades tarifs (EUR/kWh)	0.00363	0.00223	-39%
- maksa par pārvades jaudas uzturēšanu (EUR/kW/gadā)	11.068	12.647	14%
4. Pārvades tarifi lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 110/6-20 kV transformatora 06-20 kV pusē:			
- elektroenerģijas pārvades tarifs (EUR/kWh)	0.00457	0.00279	-39%
- maksa par pārvades jaudas uzturēšanu (EUR/kW/gadā)	12.168	13.834	14%
5. Jaudas maksa pārvades sistēmai pieslēgtajiem elektroenerģijas ražotājiem un elektroenerģijas uzkrātuves operatoriem, EUR/kW/gadā	0.79443	0.78582	-1%
*spēkā no 01.01.2024.			